

Υπόθεση C-372/20

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

6 Αυγούστου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Bundesfinanzgericht (Αυστρία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

30 Ιουλίου 2020

Προσφεύγουσα:

QY

Καθής:

Finanzamt Wien für den 8., 16. und 17. Bezirk

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Δικαίωμα για αυστριακά οικογενειακά επιδόματα σύμφωνα με τον Familienlastenausgleichsgesetz (νόμο περί της αντιστάθμισης των οικογενειακών βαρών, στο εξής: FLAG) για Γερμανίδα υπήκοο κατά τη διάρκεια της εργασίας της για αυστριακή φιλανθρωπική οργάνωση στην Ουγκάντα – Οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 11, παράγραφος 3, στοιχεία α' ή ε', του κανονισμού 883/2004 – Κράτος μέλος απασχόλησης – Κράτος μέλος κατοικίας – Δικαίωμα κατά το εθνικό δίκαιο – Έμμεση δυσμενής διάκριση

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

Πρώτο ερώτημα:

Έχει το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε΄, του κανονισμού 883/2004 την έννοια ότι εμπίπτει σε αυτό η κατάσταση εργαζομένης έχουσας την ιθαγένεια κράτους μέλους στο οποίο κατοικούν επίσης η ίδια και τα τέκνα της, η οποία συνάπτει με εργοδότη που εδρεύει σε άλλο κράτος μέλος σχέση εργασίας ως εθελοντικώς εργαζομένη στο πλαίσιο προγραμμάτων αναπτυξιακής βοήθειας διεπόμενης από το υποχρεωτικό σύστημα ασφάλισης σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας κατοικίας και η οποία αποστέλλεται από τον εργοδότη σε τρίτη χώρα, και μάλιστα όχι αμέσως μετά την πρόσληψη, αλλά μετά την ολοκλήρωση περιόδου προετοιμασίας, επιστρέφει δε μετά στο κράτος της έδρας για περιόδους επανένταξης;

Δεύτερο ερώτημα:

Αντιβαίνει προς την απαγόρευση μεταφοράς των κανονισμών στην εσωτερική έννομη, κατά την έννοια του άρθρου 288, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, νομοθετική διάταξη κράτους μέλους, όπως αυτή του άρθρου 53, παράγραφος 1, του FLAG (νόμου περί της αντιστάθμισης των οικογενειακών βαρών), η οποία, μεταξύ άλλων, συνιστά αυτοτελή διάταξη επιτάσσουσα την ισότητα με τους ημεδαπούς;

Το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα αφορούν την περίπτωση κατά την οποία η κατάσταση της προσφεύγουσας εμπίπτει στο άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε΄, του κανονισμού 883/2004 και το δίκαιο της Ένωσης υποχρεώνει μόνο το κράτος μέλος κατοικίας να χορηγεί οικογενειακές παροχές.

Τρίτο ερώτημα:

Έχει η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω ιθαγένειας σε βάρος των εργαζομένων βάσει του άρθρου 45, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, επικουρικά του άρθρου 18 ΣΛΕΕ, την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική διάταξη, όπως το άρθρο 13, παράγραφος 1 του Entwicklungshelfergesetz (νόμου περί των εθελοντικώς εργαζομένων στο πλαίσιο προγραμμάτων αναπτυξιακής βοήθειας) όπως ίσχυε έως τις 31 Δεκεμβρίου 2018 (στο εξής: πρώην άρθρο 13), η οποία εξαρτά το δικαίωμα για οικογενειακές παροχές στο κράτος μέλος που δεν είναι αρμόδιο βάσει του δικαίου της Ένωσης από την προϋπόθεση να είχε ήδη ο εργαζόμενος σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας πριν αρχίσει την εργασία τους αυτή το κέντρο των ζωτικών συμφερόντων ή τη συνήθη διαμονή του στο έδαφος του κράτους μέλους της έδρας του εργοδότη, οπότε η προϋπόθεση αυτή θα πρέπει να πληρούται και από τους ημεδαπούς;

Τέταρτο ερώτημα:

Έχουν το άρθρο 68, παράγραφος 3, του κανονισμού 883/2004 και το άρθρο 60, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού (ΕΚ) 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009 για καθορισμό της διαδικασίας εφαρμογής [του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 για τον συντονισμό] των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, ΕΕ L 284, της 30.10.2009 (στο εξής: κανονισμός 987/2009 ή εκτελεστικός κανονισμός) την έννοια ότι ο φορέας του κράτους μέλους το οποίο η προσφεύγουσα υπέθεσε ότι ήταν κατά

προτεραιότητα το αρμόδιο κράτος απασχόλησης και στο οποίο υποβλήθηκε η αίτηση για οικογενειακές παροχές, του οποίου ωστόσο η νομοθεσία δεν εφαρμόζεται ούτε κατά προτεραιότητα ούτε χωρίς δικαίωμα προτεραιότητας (δευτερευόντως), και στο οποίο όμως υφίσταται δικαίωμα για οικογενειακές παροχές σύμφωνα με εναλλακτικό κανόνα δικαίου του κράτους μέλους, πρέπει να εφαρμόσει κατ' αναλογία τις διατάξεις σχετικά με την υποχρέωση περαιτέρω διαβίβασης της αίτησης, προς ενημέρωση, για την έκδοση προσωρινής απόφασης σχετικά με τους εφαρμοστέους κανόνες προτεραιότητας και για την προσωρινή χορήγηση παροχής σε χρήμα;

Πέμπτο ερώτημα:

Ισχύει η υποχρέωση έκδοσης προσωρινής απόφασης σχετικά με τους εφαρμοστέους κανόνες προτεραιότητας αποκλειστικά για την καθής αρχή, ως αρμόδιο φορέα, ή και για το διοικητικό δικαστήριο ενώπιον του οποίου έχει ασκηθεί προσφυγή;

Έκτο ερώτημα:

Σε ποιο χρονικό σημείο το διοικητικό δικαστήριο υποχρεούται να εκδώσει προσωρινή απόφαση σχετικά με τους εφαρμοστέους κανόνες προτεραιότητας;

Το έβδομο ερώτημα αφορά την περίπτωση κατά την οποία η κατάσταση της προσφεύγουσας εμπίπτει στο άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2004 και το δίκαιο της Ένωσης υποχρεώνει από κοινού το κράτος απασχόλησης και το κράτος μέλος κατοικίας να χορηγούν οικογενειακές παροχές.

Έβδομο ερώτημα:

Έχουν η διατύπωση «ο εν λόγω φορέας διαβιβάζει την αίτηση» στο άρθρο 68, παράγραφος 3, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2004 και η διατύπωση «διαβιβάζει την αίτηση» στο άρθρο 60 του κανονισμού 987/2009 την έννοια ότι οι διατάξεις αυτές συνδέουν τον φορέα του κατά προτεραιότητα αρμόδιου κράτους μέλους με τον φορέα του δευτερευόντως αρμόδιου κράτους μέλους με τέτοιο τρόπο ώστε και τα δύο κράτη μέλη να πρέπει να διεκπεραιώσουν από κοινού μία (μοναδική) αίτηση για οικογενειακές παροχές ή πρέπει ο αιτών να υποβάλει χωριστή αίτηση για ενδεχομένως προβλεπόμενη συμπληρωματική πληρωμή («διαφορικό συμπλήρωμα») εκ μέρους του φορέα του κράτους μέλους του οποίου η νομοθεσία εφαρμόζεται δευτερευόντως, έτσι ώστε ο αιτών να πρέπει να υποβάλει δύο αιτήσεις (με σχετικά έντυπα) σε δύο φορείς δύο κρατών μελών, από την κατάθεση των οποίων κατά φυσική αναγκαιότητα θα τρέχουν διαφορετικές προθεσμίες;

Το όγδοο και το ένατο ερώτημα αφορούν την περίοδο μετά την 1η Ιανουαρίου 2019, οπότε η Αυστρία, παράλληλα με την καθιέρωση τιμαριθμητικής αναπροσαρμογής των οικογενειακών επιδομάτων, κατήργησε τη χορήγηση

οικογενειακών επιδομάτων στους εργαζόμενους σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας, καταργώντας το πρώην άρθρο 13, παράγραφος 1, του EHG.

Όγδοο ερώτημα:

Έχουν το άρθρο 4, παράγραφος 4, το άρθρο 45, το άρθρο 208 ΣΛΕΕ, το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και τα άρθρα 2, 3, 7 και ο τίτλος II του κανονισμού 883/2004 την έννοια ότι απαγορεύουν γενικά σε ένα κράτος μέλος την καταβολή οικογενειακών παροχών σε εργαζόμενο σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας που παίρνει μαζί του τα μέλη της οικογένειάς του στον τόπο αποστολής σε τρίτη χώρα;

Ένατο εναλλακτικό ερώτημα:

Έχουν το άρθρο 4, παράγραφος 4, το άρθρο 45, το άρθρο 208 ΣΛΕΕ, το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και τα άρθρα 2, 3, 7 και ο τίτλος II του κανονισμού 883/2004 την έννοια ότι εγγυώνται σε εργαζόμενο σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας ο οποίος έχει ήδη αποκτήσει δικαίωμα οικογενειακών παροχών για προηγούμενες περιόδους, σε κατάσταση όπως αυτή της υπόθεσης της κύριας δίκης, εξατομικευμένη διατήρηση του δικαιώματος αυτού για κάποιο χρόνο, παρά το ότι το κράτος μέλος αυτό έχει καταργήσει τη χορήγηση οικογενειακών παροχών στους εργαζόμενους σε αναπτυξιακά προγράμματα;

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 4, παράγραφοι 2 και 3, ΣΕΕ· άρθρα 4, 45, 48, 208 και άρθρο 288, παράγραφος 2 ΣΛΕΕ

Κανονισμός (ΕΚ) 883/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, ιδίως άρθρο 7, άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχεία α' και ε', και άρθρα 67 και 68

Κανονισμός (ΕΚ) 987/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, για καθορισμό της διαδικασίας εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 για τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, ιδίως άρθρο 11, άρθρο 60, παράγραφοι 2 και 3

Κανονισμός (ΕΕ) 492/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, που αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων στο εσωτερικό της Ένωσης, ιδίως άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 2

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (γενικός νόμος περί κοινωνικών ασφαλίσεων, στο εξής: ASVG), ιδίως το άρθρο 4, παράγραφος 1, αριθ. 9, σύμφωνα με το οποίο οι εργαζόμενοι σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας, κατά την έννοια του άρθρου 2 του Entwicklungshelfergesetz (νόμου περί των

εθελοντικώς εργαζομένων στο πλαίσιο προγραμμάτων αναπτυξιακής βοήθειας) έχουν ασφάλιση υγείας, ατυχήματος και συνταξιοδοτική κάλυψη.

Bundesabgabenordnung (Ομοσπονδιακός Φορολογικός Κώδικας, στο εξής: BAO), ιδίως το άρθρο 26, παράγραφος 1, κατά το οποίο ένα πρόσωπο θεωρείται ότι κατοικεί εκεί όπου διατηρεί κατοικία, υπό συνθήκες που υποδηλώνουν ότι θα διατηρήσει και θα χρησιμοποιήσει την κατοικία αυτή, και παράγραφος 2, κατά την οποία ένα πρόσωπο θεωρείται ότι έχει τη συνήθη διαμονή του εκεί όπου διαμένει υπό συνθήκες που υποδηλώνουν ότι δεν παραμένει απλώς προσωρινά στον οικείο τόπο ή στην οικεία χώρα. Κατά την παράγραφο 3, οι Αυστριακοί πολίτες που απασχολούνται σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και των οποίων ο τόπος διορισμού είναι στο εξωτερικό (αποσπασμένοι υπάλληλοι), θεωρούνται έχοντες τη συνήθη διαμονή τους στην ημεδαπή.

Familienlastenausgleichsgesetz (FLAG) (νόμος περί της αντιστάθμισης των οικογενειακών βαρών), ιδίως το άρθρο 2. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, τα άτομα που έχουν την κατοικία ή τη συνήθη διαμονή τους στην Αυστρία δικαιούνται οικογενειακό επίδομα για ανήλικα τέκνα. Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 8, του FLAG, οι ενδιαφερόμενοι δικαιούνται οικογενειακό επίδομα μόνο εάν έχουν το κέντρο των ζωτικών συμφερόντων τους στην Αυστρία. Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 3, του FLAG, δεν θεμελιώνεται δικαίωμα για οικογενειακό επίδομα για τέκνα που διαμένουν μόνιμα στο εξωτερικό. Κατά το άρθρο 53, παράγραφος 1, του FLAG, οι πολίτες των συμβαλλομένων μερών της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) αντιμετωπίζονται όπως οι Αυστριακοί πολίτες. Η μόνιμη διαμονή ενός τέκνου σε κράτος του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου λογίζεται ισοδύναμη με μόνιμη διαμονή τέκνου στην Αυστρία.

Από την 1η Ιανουαρίου 2019 ισχύει το νέο άρθρο 53, παράγραφος 5, του FLAG, κατά το οποίο το άρθρο 26, παράγραφος 3, του BAO θα εφαρμόζεται μόνο έως τις 31 Δεκεμβρίου 2018 όσον αφορά παροχές βάσει του εν λόγω ομοσπονδιακού νόμου. Από την 1η Ιανουαρίου 2019, το άρθρο 26, παράγραφος 3, του BAO ισχύει για παροχές βάσει του ως άνω ομοσπονδιακού νόμου μόνο για άτομα με τόπο διορισμού στο εξωτερικό και τα οποία εργάζονται για λογαριασμό μιας περιφερειακής αρχής, καθώς και για τους συζύγους και τα τέκνα τους.

Entwicklungshelfergesetz (νόμος περί των εθελοντικώς εργαζομένων στο πλαίσιο προγραμμάτων αναπτυξιακής βοήθειας, στο εξής: EHG), ιδίως το άρθρο 13. Το άρθρο 13, παράγραφος 1, του EHG, όπως ίσχυε έως τις 31 Δεκεμβρίου 2018, όριζε ότι ειδικευμένοι εργαζόμενοι και τα μέλη της οικογένειάς τους που διαμένουν μαζί τους υπό την ίδια στέγη, εφόσον τα άτομα αυτά είναι Αυστριακοί πολίτες ή άτομα που τυγχάνουν της ίδιας μεταχείρισης δυνάμει του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας και της αποστολής τους στο εξωτερικό αντιμετωπίζονται, όσον αφορά το δικαίωμά τους για οικογενειακές παροχές, ως εάν δεν διέμεναν μόνιμα στη χώρα αποστολής. Από την 1η Ιανουαρίου 2019, το ως άνω άρθρο 13, παράγραφος 1, του EHG καταργήθηκε και δεν αντικαταστάθηκε με άλλη ρύθμιση. Συνεπώς, το δικαίωμα

οικογενειακών επιδομάτων για τους εργαζόμενους σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας καταργήθηκε στην πράξη από την 1η Ιανουαρίου 2019.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Η προσφεύγουσα είναι Γερμανίδα υπήκοος. Ο σύζυγός της, με τον οποίο είναι παντρεμένη από το 2008, είναι Βραζιλιάνος υπήκοος. Έχουν αποκτήσει τρία τέκνα, που είναι επίσης Γερμανοί υπήκοοι, γεννηθέντα στις 30 Οκτωβρίου 2011, στις 22 Ιανουαρίου 2015 και στις 11 Δεκεμβρίου 2017.
- 2 Στις 6 Σεπτεμβρίου 2016 η προσφεύγουσα συνήψε σχέση μισθωτής εργασίας με Αυστριακό εργοδότη ως εθελοντικά εργαζόμενη σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας. Κατά τη σύμβαση εργασίας, ο τόπος παροχής των υπηρεσιών είναι η Βιέννη (Αυστρία). Αφού ολοκλήρωσε έναν κύκλο προετοιμασίας από τις 6 Σεπτεμβρίου 2016 έως τις 21 Οκτωβρίου 2016, άρχισε την εργασία της στο εξωτερικό, στην Ουγκάντα, στις 31 Οκτωβρίου 2016, όπου τη συνόδευσαν τα μέλη της οικογένειάς της και όπου εργαζόταν μέχρι τις 15 Αυγούστου 2019 –με εξαίρεση άδεια μητρότητας την περίοδο από τις 17 Οκτωβρίου 2017 έως τις 7 Φεβρουαρίου 2018, κατά τη διάρκεια της οποίας η προσφεύγουσα και οι οικείοι της διέμεναν με τους γονείς της στη Γερμανία. Από τις 15 Αυγούστου 2019 έως τις 15 Σεπτεμβρίου 2019 ακολούθησε ο μήνας επανένταξης της στη Βιέννη. Με τον τρόπο αυτόν έληξε η σχέση μισθωτής εργασίας.
- 3 Κατά τη διάρκεια της σχέσης μισθωτής εργασίας, η προσφεύγουσα και οι οικείοι της υπάγονταν στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στην Αυστρία και δήλωσαν εκεί μια κύρια κατοικία. Είχαν τη δυνατότητα να διαμένουν σε κατοικία που τέθηκε στη διάθεσή τους από τον εργοδότη τους, αλλά με τον περιορισμό ότι η προσφεύγουσα και η οικογένειά της μπορούσαν να τη χρησιμοποιήσουν μόνο κατά την περίοδο προετοιμασίας και την περίοδο επανένταξης. Κατά τη διάρκεια της αποστολής της στο εξωτερικό, η κατοικία παραχωρήθηκε σε άλλους εργαζόμενους σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας.
- 4 Οι γονείς της προσφεύγουσας διαθέτουν κατοικία 180 τ.μ. στη Γερμανία, που έχει δύο δωμάτια, την οποία η προσφεύγουσα χρησιμοποίησε για τελευταία φορά από τον Μάρτιο του 2016 έως τον Σεπτέμβριο του 2016 και κατά τη διάρκεια της άδειας μητρότητας. Μεταξύ 2013 και Μαρτίου 2016, η προσφεύγουσα και τα τέκνα της έμεναν εναλλάξ στη Γερμανία και στη Βραζιλία, όπου ο σύζυγος είχε ακίνητη περιουσία και εργαζόταν ως αυτοαπασχολούμενος στον γεωργικό τομέα. Ο σύζυγος συνόδευε την προσφεύγουσα στις αποστολές της. Κατά τη διάρκεια της εργασίας της ως εθελοντικά εργαζόμενης σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας, η προσφεύγουσα πέρασε όλες τις διακοπές στη Γερμανία, όλα δε τα τέκνα της γεννήθηκαν στη Γερμανία. Οι τραπεζικοί της λογαριασμοί τηρούνται επίσης στη Γερμανία. Εκεί ζουν επίσης οι γονείς της προσφεύγουσας, με τους οποίους εκείνη και τα τέκνα της έχουν πολύ στενή σχέση.

- 5 Ωστόσο, η προσφεύγουσα δέχεται ότι η ίδια, τα τέκνα και ο πατέρας των τέκνων δεν είχαν κοινή οικογενειακή κατοικία στη Γερμανία ή τη Βραζιλία. Η οικογενειακή κατοικία, όπου η ίδια, ο πατέρας των τέκνων και τα τέκνα είχαν το κοινό κέντρο των ζωτικών τους συμφερόντων και όπου βρίσκονταν πάντα μαζί, ήταν πάντοτε στον εκάστοτε τόπο εργασίας.
- 6 Μέχρι και τον Σεπτέμβριο του 2016, η προσφεύγουσα ελάμβανε επίδομα τέκνου για τα δύο πρώτα τέκνα της στη Γερμανία, σύμφωνα με τον γερμανικό Kindergeldgesetz (νόμο περί επιδομάτων τέκνων). Από τον Οκτώβριο του 2016, ο γερμανικός φορέας σταμάτησε να καταβάλλει το επίδομα τέκνων, με την αιτιολογία ότι από τις 6 Σεπτεμβρίου 2016 η προσφεύγουσα εργαζόταν στην Αυστρία και ο πατέρας των τέκνων δεν εργαζόταν στη Γερμανία, οπότε η Αυστρία ήταν κατά προτεραιότητα αρμόδια για την καταβολή οικογενειακών παροχών. Ο αυστριακός φορέας δεν ενημερώθηκε από τον γερμανικό φορέα για τη διακοπή της καταβολής του επιδόματος τέκνων.
- 7 Με δύο αιτήσεις της 5ης Οκτωβρίου 2016 ζητήθηκε η χορήγηση αυστριακού οικογενειακού επιδόματος σύμφωνα με τον FLAG και πίστωσης φόρου για τέκνα σύμφωνα με τη νομοθεσία περί φόρου εισοδήματος από τον Οκτώβριο του 2016 για τα δύο πρώτα τέκνα και με την από 8 Ιανουαρίου 2018 αίτηση και για το τρίτο τέκνο. Σε όλες τις περιπτώσεις, η καθής αρχή, ως αρμόδιος φορέας, απέρριψε τις αιτήσεις ως αβάσιμες. Η καθής αρχή δεν επικοινωνήσε με τον αρμόδιο φορέα στη Γερμανία. Δεν έχει εκδοθεί καμία προσωρινή απόφαση σχετικά με τον φορέα που έχει προτεραιότητα. Αίτηση συμπληρωματικής καταβολής («διαφορικού συμπληρώματος») σύμφωνα με το άρθρο 68, παράγραφος 2, του κανονισμού 883/2004 δεν υποβλήθηκε στον φορέα στη Γερμανία.
- 8 Κατά της απόρριψης των αιτήσεων η προσφεύγουσα άσκησε διοικητική προσφυγή, η οποία απορρίφθηκε από την καθής αρχή. Κατά της απορριπτικής απόφασης ασκήθηκε προσφυγή και η υπόθεση παραπέμφθηκε στο Bundesfinanzgericht (ομοσπονδιακό δικαστήριο οικονομικών υποθέσεων, Αυστρία) ως αρμόδιο δικαστήριο για την έκδοση απόφασης.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 9 Κατά την προσφεύγουσα, η Αυστρία είναι τουλάχιστον μια «πλασματική» χώρα απασχόλησης κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 3, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2004, λόγω της περιόδου προετοιμασίας και της δήλωσης περί του τόπου κατοικίας. Η ενδιαφερομένη λαμβάνει τις οδηγίες της από τη Βιέννη, η οποία, σύμφωνα με τη σύμβαση, είναι ο τόπος εργασίας της. Στη Βιέννη έλαβαν χώρα τα μαθήματα προετοιμασίας και εκεί πέρασε η ενδιαφερομένη τον μήνα επανένταξης. Με τη δήλωση κατοικίας στην Αυστρία, μετέφερε το κέντρο ζωτικών συμφερόντων της στην Αυστρία και, ως εκ τούτου, πληροί τις προϋποθέσεις του πρώην άρθρου 13, παράγραφος 1, του EHG σε συνδυασμό με το άρθρο 26 του ΒΑΟ. Η ερμηνεία αυτής της διάταξης από την καθής αρχή έρχεται σε αντίθεση με τις εθνικές και ευρωπαϊκές αρχές ερμηνείας του δικαίου,

διότι δεν πρόκειται ακριβώς για ζήτημα κατοικίας στην ημεδαπή. Η ερμηνεία αυτή προκύπτει επίσης από την υποχρέωση ίσης μεταχείρισης κατά το άρθρο 3 του κανονισμού 1408/71. Λαμβανομένης υπόψη της απόφασης της 15ης Ιανουαρίου 1986, Pinna (41/84, EU:C:1986:1, σκέψη 23), υποστηρίζεται ότι το Δικαστήριο χαρακτήρισε ρητώς τη διαφοροποίηση μεταξύ των δικαιωμάτων για οικογενειακές παροχές με βάση τον τόπο διαμονής των μελών της οικογένειας ως «συγκεκριαυμένη μορφή δυσμενούς διάκρισης» που απαγορεύεται.

- 10 Η καθής αρχή εκτιμά ότι η προσφεύγουσα καταχωρίστηκε εσφαλμένα στο αυστριακό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης ως αλλοδαπή πολίτης της Ένωσης, επειδή η δραστηριότητά της ως εργαζομένη σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας πραγματοποιήθηκε σε τρίτη χώρα, οπότε η ενδιαφερομένη δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 883/2004 και δεν οφείλεται αυστριακό οικογενειακό επίδομα. Δεδομένου ότι η σχετική δραστηριότητα ασκείται σε τρίτη χώρα, η Αυστρία δεν είναι το κράτος απασχόλησης. Η κατοικία που διατίθεται από τον εργοδότη στη Βιέννη δεν πληροί ούτε τις προϋποθέσεις της κατοικίας κατά το άρθρο 1, στοιχείο ι', του κανονισμού 883/2004 ή της διαμονής κατά το άρθρο 1, στοιχείο ια', του εν λόγω κανονισμού. Επομένως, η Αυστρία δεν είναι το κράτος μέλος κατοικίας.
- 11 Ομοίως, μια εκτίμηση που βασίζεται αποκλειστικά σε εθνικά νομικά κριτήρια αποκλείει τη χορήγηση οικογενειακών επιδομάτων. Το πρώην άρθρο 13, παράγραφος 1, του EHG υποστηρίζεται ότι πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η διάταξη αυτή διατηρεί σε ισχύ, αλλά δεν θεμελιώνει η ίδια, δικαίωμα για οικογενειακά επιδόματα που αποκτήθηκαν προηγουμένως σύμφωνα με τις γενικές αρχές (κατοικία ή διαμονή στην ημεδαπή, κέντρο ζωτικών συμφερόντων στην Αυστρία, τέκνα που ανήκουν στο νοικοκυριό του δικαιούχου και που διαμένουν μόνιμα στο εξωτερικό). Ακόμη και οι ημεδαποί πρέπει να έχουν αποκτήσει δικαίωμα οικογενειακού επιδόματος προτού αναλάβουν απασχόληση ως εργαζόμενοι σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας, εφόσον πληρούν τις βασικές προϋποθέσεις, οπότε οι αλλοδαποί πολίτες της Ένωσης δεν υφίστανται διακρίσεις σύμφωνα με το άρθρο 53, παράγραφος 1, του FLAG, αλλά αντιμετωπίζονται ως ίσοι με τους ημεδαπούς, οπότε δεν παραβιάζεται η αρχή της ισότητας.
- 12 Η καθής αρχή στηρίζει τη νομική της άποψη στις οδηγίες του αρμόδιου στον σχετικό τομέα υπαλλήλου της Bundeskanzleramt (Ομοσπονδιακής Καγκελαρίας, Αυστρία) και στην αμετάκλητη απόφαση της 14ης Απριλίου 2014 του Bundesfinanzgericht (ομοσπονδιακού δικαστηρίου οικονομικών υποθέσεων), κατά την οποία Ολλανδή εργαζομένη σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας ευρισκόμενη σε παρόμοια κατάσταση επίσης δεν εδικαιούτο οικογενειακά επιδόματα.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 13 Κατά το αιτούν δικαστήριο, το κύριο ζήτημα στην υπό κρίση υπόθεση είναι εάν η Αυστρία αποτελεί το κράτος απασχόλησης κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 3, στοιχείο α', του κανονισμού 883/2004 και, ως εκ τούτου, υποχρεούται κατά προτεραιότητα να χορηγήσει στην προσφεύγουσα το ζητούμενο οικογενειακό επίδομα. Εάν η Αυστρία δεν πρέπει να θεωρηθεί ως το κράτος απασχόλησης, αρμόδιο συναφώς θα είναι το κράτος μέλος κατοικίας, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε', του εν λόγω κανονισμού. Βάσει των κατά τα περιγραφόμενα τόπων διαμονής της προσφεύγουσας, κατά την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου η Γερμανία πρέπει να θεωρηθεί ως το κράτος μέλος κατοικίας. Εναλλακτικά, το εξεταστέο ζήτημα είναι εάν το πρώην άρθρο 13, παράγραφος 1, του EHG θεμελιώνει δικαίωμα της προσφεύγουσας σύμφωνα μόνο με την εθνική νομοθεσία, δηλαδή αποσυνδεδεμένο από το δίκαιο της Ένωσης, γεγονός που εγείρει περαιτέρω το ζήτημα εάν το πρώην άρθρο 13, παράγραφος 1, του EHG εισάγει έμμεσες διακρίσεις ή ερμηνεύεται κατά τρόπο που εισάγει έμμεσες διακρίσεις. Το αιτούν δικαστήριο διατυπώνει τα ακόλουθα σχόλια σχετικά με τα επιμέρους ερωτήματα:
- 14 Επί του πρώτου ερωτήματος: Το ερώτημα αυτό αφορά την οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 11, παράγραφος 3, στοιχεία α' και ε', του κανονισμού 883/2004. Η προσφεύγουσα έχει συνάψει σχέση μισθωτής εργασίας με Αυστριακό εργοδότη και υπόκειται ως εκ τούτου σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία στο αυστριακό σύστημα υποχρεωτικής ασφάλισης. Κατά το αιτούν δικαστήριο, η Αυστρία έχει την ιδιότητα του κράτους μέλους απασχόλησης. Ωστόσο, εάν το Δικαστήριο καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η απασχόληση σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας εμπίπτει στον επικουρικό κανόνα του άρθρου 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε', του κανονισμού 883/2004, διαφορετικά κράτη μέλη θα είναι υπεύθυνα για την κοινωνική ασφάλιση (Αυστρία) και τις οικογενειακές παροχές (Γερμανία).
- 15 Μέχρι στιγμής, το Δικαστήριο έχει ασχοληθεί με την εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 883/2004 μόνο στην περίπτωση Λεττονού ναυτικού (απόφαση της 8ης Μαΐου 2019, *Inspecteur van de Belastingdienst, C-631/17, EU:C:2019:381*). Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο αναφέρθηκε ρητώς στο άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε', του κανονισμού 883/2004 ως επικουρικό κανόνα για περιπτώσεις που συνδέονται με τρίτη χώρα. Στην εν λόγω υπόθεση, ωστόσο, η μισθωτή εργασία έλαβε χώρα αποκλειστικά στην τρίτη χώρα. Η παρούσα υπόθεση διαφέρει από εκείνη ως προς τον χρόνο προετοιμασίας που ολοκληρώθηκε στην Αυστρία πριν από την απόσπαση σε τρίτη χώρα και τον χρόνο επανένταξης μετά την επιστροφή. Εν πάση περιπτώσει, είναι σαφές για το αιτούν δικαστήριο ότι, στην περίπτωση εργαζομένου σε αναπτυξιακά προγράμματα, η σχέση μισθωτής εργασίας μέσω του κράτους της έδρας του εργοδότη συνιστά πάντοτε συνδεδεμένο στοιχείο, γι' αυτό, κατά την κρίση του, η Αυστρία πρέπει να θεωρηθεί ως κράτος μέλος απασχόλησης.

- 16 Επί του δευτέρου ερωτήματος: Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, ότι το άρθρο 53, παράγραφος 1, του FLAG αποτελεί αυστριακό κανόνα δικαίου μόνο υπό τυπική έννοια, ενώ στην ουσία συνιστά ρύθμιση βάσει του δικαίου της Ένωσης, επαναλαμβάνουσα το περιεχόμενο [ευρωπαϊκών] κανονισμών –εν μέρει κατά λέξη και εν μέρει με βάση το νόημά τους. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι αυτό είναι προβληματικό, διότι το άρθρο 53 του FLAG οδηγεί εσφαλμένα στην ερμηνεία της επιταγής του δικαίου της Ένωσης για ίση μεταχείριση σε σχέση με τους ημεδαπούς σύμφωνα με εθνικά κριτήρια και όχι με κριτήρια του δικαίου της Ένωσης, οπότε συγκαλύπτει την ύπαρξη άμεσα εφαρμοστέου δικαίου της Ένωσης και θέτει σε κίνδυνο το μονοπώλιο της ερμηνείας του δικαίου αυτού από το Δικαστήριο.
- 17 Επί του τρίτου ερωτήματος (έμμεση διάκριση εις βάρος αλλοδαπών πολιτών της Ένωσης μέσω του πρώην άρθρου 13, παράγραφος 1, EHG): Το τρίτο ερώτημα (καθώς και το τέταρτο ερώτημα) υποβάλλονται μόνο εάν η κατάσταση της κύριας δίκης εμπίπτει στο άρθρο 11, παράγραφος 3, στοιχείο ε', του κανονισμού 883/2007 και το δίκαιο της Ένωσης υποχρεώνει μόνο το κράτος μέλος κατοικίας (το οποίο, κατά την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου, είναι εν προκειμένω η Γερμανία) να χορηγήσει οικογενειακές παροχές.
- 18 Το πρώην άρθρο 13, παράγραφος 1, του EHG πρέπει να θεωρείται ως εναλλακτική νομική βάση στα κράτη μέλη, κατά τον ίδιο τρόπο όπως και στην απόφαση της 12ης Ιουνίου 2012, Hudzinski (C-611/10 και C-612/10, EU:C:2012:339). Ως εκ τούτου, πρέπει να μην εισάγει διακρίσεις. Ωστόσο, σύμφωνα με το αιτούν δικαστήριο, ερμηνεύεται τουλάχιστον έμμεσα κατά τρόπο που εισάγει διακρίσεις, δεδομένου ότι, κατά την ερμηνεία της καθής αρχής, απαιτείται να έχει θεμελιωθεί δικαίωμα λήψεως οικογενειακού επιδόματος πριν από την έναρξη της απασχόλησης με την ιδιότητα του εργαζόμενου σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας. Η προϋπόθεση αυτή είναι ευκολότερο να πληρωθεί από ημεδαπούς. Επιπλέον, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις δεν διευκρινίζουν πόσον καιρό πρέπει να θεμελιωνόταν το σχετικό δικαίωμα πριν από την έναρξη της εργασίας με την ιδιότητα του εργαζόμενου σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας.
- 19 Επί του τετάρτου ερωτήματος (διαδικαστικές υποχρεώσεις του μη αρμόδιου κράτους μέλους): Το δίκαιο της Ένωσης επιβάλλει τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στο τέταρτο ερώτημα στον αρμόδιο φορέα του κράτους μέλους του οποίου η νομοθεσία εφαρμόζεται κατά δεύτερο λόγο. Ωστόσο, κατά την εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου, η Αυστρία σε καμία περίπτωση δεν είναι αρμόδια χωρίς δικαίωμα προτεραιότητας (δευτερευόντως). Σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, η Αυστρία είναι είτε το κράτος απασχόλησης είτε το μη αρμόδιο κράτος μέλος με βάση εναλλακτικά κριτήρια. Δεν υφίσταται καμία διάταξη στους κανονισμούς 883/2004 ή 987/2009 η οποία να επιβάλλει ρητά τη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που καλύπτει το ερώτημα αυτό ακόμη και στο αναρμόδιο κράτος μέλος. Σύμφωνα με τα πορίσματα του αιτούντος δικαστηρίου, στην παρούσα περίπτωση ο αυστριακός φορέας δεν έλαβε μέτρα για να ενημερώσει τον γερμανικό φορέα για την αίτηση της προσφεύγουσας στην Αυστρία. Εν τω

μεταξύ, η διαδικασία στην Αυστρία βρίσκεται στο στάδιο της προσφυγής ενώπιον του Bundesfinanzgericht (ομοσπονδιακού δικαστηρίου οικονομικών υποθέσεων). Ως εκ τούτου, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, εάν –και εάν ναι, σε ποιο βαθμό– παραλείψεις εκ μέρους του φορέα μεταφέρονται στο δικαστήριο που επιλαμβάνεται στη συνέχεια της διαδικασίας. Κατά το αιτούν δικαστήριο, δεν υπάρχει μέχρι στιγμής νομολογία του Δικαστηρίου επί αυτών των νομικών ζητημάτων.

- 20 Το άρθρο 68, παράγραφος 3, του κανονισμού 883/2004 και το άρθρο 60 παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού 987/2009 αποσκοπούν στη διασφάλιση δικαιωμάτων για τους διακινούμενους εργαζομένους σε διαχρονικό και ατομικό επίπεδο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ενδιαφέρον έχει το χρονικό σημείο της υποβολής της αίτησης, το οποίο περιορίζει διαχρονικά το δικαίωμα. Ειδικότερα, φαίνεται αμφίβολο εάν η κατά πλάσμα έγκαιρη υποβολή της αίτησης στο κατά προτεραιότητα αρμόδιο κράτος μέλος εξακολουθεί να ισχύει υπέρ του ενδιαφερομένου. Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του αιτούντος δικαστηρίου, δεν υποβλήθηκε αίτηση στον γερμανικό φορέα. Είναι επομένως αμφίβολο –εάν η Αυστρία δεν είναι κατά προτεραιότητα αρμόδια– κατά πόσον οι αρχές αυτού του κράτους μέλους ήταν υποχρεωμένες να διαβιβάσουν τις αιτήσεις στη Γερμανία και εάν η προσφεύγουσα επωφελείται από μια πλασματική τήρηση των σχετικών προθεσμιών.
- 21 Κατά το αιτούν δικαστήριο, η υποχρέωση του αθετούντος τις υποχρεώσεις του φορέα θα μπορούσε να μεταφερθεί στο επιλαμβανόμενο της υποθέσεως δικαστήριο σε περίπτωση κινήσεως δικαστικής διαδικασίας. Κατά την εκτίμηση αυτή, η υποχρέωση έκδοσης προσωρινής απόφασης, κατά την έννοια του άρθρου 60, παράγραφος 3, του κανονισμού 987/2009, θα μεταφερθεί στο επιληφθέν δικαστήριο και, ως εκ τούτου, η έννοια του φορέα δεν πρέπει να ερμηνεύεται με αυστηρότητα. Η έννοια και ο σκοπός της αποτελεσματικής προσφυγής είναι η επίτευξη ολοκληρωμένης έννομης προστασίας. Η προσωρινή απόφαση έχει ως σκοπό να δώσει στον αιτούντα τη δυνατότητα ταχείας αποσαφήνισης της αρμοδιότητας και λήψης της οικογενειακής παροχής. Για την επίτευξη των σκοπών αυτών, θα πρέπει να γίνει δεκτή η μεταφορά της υποχρέωσης έκδοσης της προσωρινής απόφασης στο δικαστήριο.
- 22 Επί του πέμπτου ερωτήματος (έκταση της αρμοδιότητας του δικαστηρίου να λάβει απόφαση): Δεδομένου ότι οι φορείς έχουν σύνδεση μεταξύ τους μέσω ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων, η μεταφορά της υποχρέωσης λήψης αποφάσεως θα μπορούσε να περιορίζεται στο ότι το επιλαμβανόμενο δικαστήριο είναι αρμόδιο μόνο να δώσει σχετική εντολή στον φορέα να εκδώσει μια τέτοια απόφαση, όπου το δικαστήριο πρέπει να καθορίσει το περιεχόμενό της. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το αιτούν δικαστήριο εξέδωσε προσωρινή απόφαση και ανέθεσε στην καθής αρχή, ως φορέα, να τη διαβιβάσει στον αρμόδιο γερμανικό φορέα και να κινήσει διαδικασία διαλόγου μεταξύ των φορέων.
- 23 Επί του έκτου ερωτήματος: Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά σε ποια χρονική στιγμή το επιληφθέν δικαστήριο υποχρεούται να αποφανθεί επί των

εφαρμοστέων κανόνων προτεραιότητας. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά απλώς ότι, κατά την κρίση του, το επιληφθέν δικαστήριο υποχρεούται να εκδώσει τέτοια απόφαση ήδη όταν η προσφυγή ασκείται στο δικαστήριο, εάν ο αρμόδιος φορέας δεν έχει εκπληρώσει την υποχρέωση αυτή.

- 24 Επί του εβδόμου ερωτήματος (περίπτωση όπου δεν έχει υποβληθεί αίτηση προς το δευτερευόντως αρμόδιο κράτος μέλος): Το ερώτημα αυτό έχει σημασία εάν το Δικαστήριο κρίνει την Αυστρία ως το κράτος απασχόλησης, το οποίο σημαίνει ότι η Αυστρία θα είναι αρμόδια κατά προτεραιότητα. Το άρθρο 68, παράγραφος 3, του κανονισμού 883/2004, το οποίο ρυθμίζει την πλασματική τήρηση της προθεσμίας, αφορά την αντίστροφη περίπτωση (διαβίβαση από το χωρίς δικαίωμα προτεραιότητας αρμόδιο κράτος μέλος) και, κατά τη διατύπωσή του, δεν έχει σημασία στην παρούσα υπόθεση. Η προκειμένη περίπτωση εμπίπτει στο άρθρο 60, παράγραφος 2, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, του κανονισμού 987/2009, το οποίο διέπει την υποχρέωση διαβίβασης του κατά προτεραιότητα αρμόδιου κράτους μέλους, αλλά δεν εγγυάται ρητά την τήρηση της προθεσμίας.
- 25 Το αιτούν δικαστήριο ερωτά εάν απαιτείται όντως χωριστή αίτηση για την καταβολή του διαφορικού συμπληρώματος κατά το άρθρο 68, παράγραφος 2, του κανονισμού 883/2004, λαμβανομένης υπόψη της υποχρέωσης διαβίβασης εκ μέρους του φορέα του κράτους μέλους, του οποίου η νομοθεσία εφαρμόζεται κατά προτεραιότητα, προς τον φορέα του κράτους μέλους του οποίου η νομοθεσία εφαρμόζεται χωρίς δικαίωμα προτεραιότητας. Το δίκαιο της Ένωσης, στο οποίο σημαντική θέση έχει η αρχή της έννομης προστασίας, θα μπορούσε, ακριβώς λόγω της έλλειψης της κατά πλάσμα δικαίου διατήρησης της προθεσμίας, όπως στο άρθρο 68, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι και οι δύο φορείς συνδέονται μεταξύ τους μέσω των κανονισμών με τέτοιο τρόπο ώστε να πρέπει να διεκπεραιώσουν από κοινού μία αίτηση. Συναφώς, η έλλειψη ρητής διάταξης περί πλάσματος δικαίου στο άρθρο 60, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 987/2009 δεν θα έπρεπε να θεωρηθεί αντίθετη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό και το ζήτημα της ανάλογης εφαρμογής του άρθρου 68, παράγραφος 3, του κανονισμού αριθ. 883/2004, το οποίο ρυθμίζει τη σχετική προθεσμία, θα ήταν περιττό.
- 26 Επί του ογδόου και του ενάτου ερωτήματος: Τα εν λόγω ερωτήματα έχουν σημασία μόνο εάν το Δικαστήριο καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το πρώην άρθρο 13, παράγραφος 1, του EHG παρέχει στην προσφεύγουσα ένα εναλλακτικό δικαίωμα επί των αυστριακών οικογενειακών επιδομάτων είτε γενικά, επειδή η Αυστρία πρέπει να αποκαταστήσει την πρότερη νομική κατάσταση για λόγους καλής πίστης, είτε ατομικά έως τις 31 Δεκεμβρίου 2018, από όπου θα μπορούσε να προκύψει ένα συνεχές δικαίωμα.
- 27 Κατά το αιτούν δικαστήριο, είναι αμφίβολο εάν η κατάργηση των οικογενειακών επιδομάτων για τους εργαζόμενους σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας συνιστά παρέμβαση στη θεμελιώδη ελευθερία της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων σύμφωνα με το άρθρο 45 ΣΛΕΕ. Δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει αναγάγει όλες τις θεμελιώδεις ελευθερίες σε γενικές απαγορεύσεις περιορισμών

(βλ. απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 1995, Gebhard, C 55/94, EU:C:1995:411, σκέψη 37), η κατάργηση των οικογενειακών επιδομάτων θα μπορούσε να θεωρηθεί ως απαγορευμένος περιορισμός, επειδή είναι ικανή να παρακωλύσει την άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων και να την κάνει λιγότερο ελκυστική.

- 28 Η κατάργηση των οικογενειακών επιδομάτων για τους εργαζόμενους σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας δεν συνιστά μεν άμεση διάκριση, επειδή δεν συνδέεται με την ιθαγένεια, αλλά υφίσταται έμμεση διάκριση λόγω ιθαγένειας εάν η χορήγηση οικογενειακών επιδομάτων εξαρτάται από προϋποθέσεις κατοικίας, έδρας του εργοδότη ή διαμονής. Το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει σχετικά στην απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2019, Balandin κ.λπ. (C-477/17, EU:C:2019:60, σκέψη 38 επ.), και στη διάταξη της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, Caisse pour l'avenir des enfants (C-801/18, μη δημοσιευθείσα, EE:C:2019:684, σκέψη 49).
- 29 Όσον αφορά μια ενδεχόμενη δικαιολόγηση της επέμβασης στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι δεν μπορεί να προβληθεί κανένας σχετικός δικαιολογητικός λόγος, δεδομένου ότι ο πραγματικός λόγος για την κατάργηση των οικογενειακών επιδομάτων για τους εργαζόμενους σε αναπτυξιακά προγράμματα στην Αυστρία στηρίζεται σε οικονομικές εκτιμήσεις, δηλαδή στην αποτροπή της «εξαγωγής» οικογενειακών παροχών σε τρίτη χώρα, καθαρά οικονομικές εκτιμήσεις όμως δεν αναγνωρίζονται από το Δικαστήριο ως δικαιολογητικός λόγος.
- 30 Ακόμη και αν ήταν δικαιολογημένη η κατάργηση των οικογενειακών επιδομάτων για τους εργαζόμενους σε προγράμματα αναπτυξιακής βοήθειας, αυτή θα έπρεπε επίσης να είναι σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας, πράγμα το οποίο, κατά την κρίση του αιτούντος δικαστηρίου, δεν συμβαίνει. Δεδομένου ότι η Αυστρία έχει καταργήσει τα οικογενειακά επιδόματα μόνο για τους εργαζόμενους σε αναπτυξιακά προγράμματα, αλλά τα διατήρησε, για παράδειγμα, για το προσωπικό των πρεσβειών, θα μπορούσε να είναι αμφίβολο το κατά πόσον η Αυστρία ενήργησε με συνέπεια, καθόσον εξαρχής δεν είναι βέβαιο ότι το εν λόγω μέτρο είναι πρόσφορο.
- 31 Σε περίπτωση που δοθεί αρνητική απάντηση στο όγδοο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι είναι αμφίβολο αν η προσφεύγουσα έχει αποκτήσει εξατομικευμένο δικαίωμα για τη διατήρηση οικογενειακού επιδόματος, υπό την έννοια του κεκτημένου δικαιώματος (βλ. απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2009, Slanina, C-363/08, EE:C:2009:732).